

Славко Пенгов: Братство и јединство народа Југославије

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА II ♦ БРОЈ 25. • 15. ДЕЦЕМБРА 1973.

ЦИЈЕНА: 1 ДИНАР

PОВЕНА У БОРБИ ЗА СЛОВОДУ, у току које је расла и оспособила се, Југословенска народна армија је чедо свих наших народа и народности. Надахнута револуционарним духом, она се стварала кроз тешке битке и офанзиве. Из краја најбољих наших синова и кћери израстала је да би постала непобедива, од свих народа вољена ослободилачка војска. Као орган власти радничке класе и читавог народа, она је нераскидиво везана за наши социјалистички друштвени поредак.

Југословенска народна армија значи прекретницију а не наставак традиције. У њој, је војник постао личност која има свој понос и достојанство. Без строгих репресивних мјера — срачунахтих на то да се постигне слијепа послушност и у самом зачетку угуши свака слободарска мисао — наша Армија развијала је иницијативу, востављала борце и револуционисала масе. Бескомпромисни борац, који је у свом окриљу однапред пре-ко 1300 народних хероја и стотине хиљада прегалача, мученика и јунака, народна армија данас обезбеђује стваралачки рад и животне интересе огромне већине народа.

Од свог почетка, 1941. године, наша борба за слободу имала је карактер ослободилачког рата и, у исто вријеме, све одлике револуционарне класне борбе. Истовремено, када и са окупатором, Армија се разрачунавала с издајницима, који су расправили братоубилачки рат. Уништавајући стари апарат

УЗ РОЂЕНДАН ЈНА

УЗДАНИЦА СЛОБОДЕ И НЕЗАВИСНОСТИ

Власти, јер се био ставио у службу окупатора, наша Армија је помагала стварање органа револуционарне власти, који ће се борити за остварење циљева ослободилачког рата и, касније, постала носилац будућих друштвених односа. Упоредо с борбом за ослобођење, она је водила не мање значајну битку — за браћство и јединство. Њени борци увијек су тријумфовали над свим непријатељима, јер их је племенитост циљева напајала изванредном моралном снагом и подстицала их на херојске подвиге.

Супротстављајући се националној мржњи, Југословенска народна армија је видела једини пут у заједничкој борби свих наших народа за њихово национално ослобођење. И, као што су се у току рата, раме уз раме, борили, они су, у условима социјалистичке изградње, давали огроман допринос у стварању политичке власти радничке класе.

Једна од основних карактеристика ратног пута и мирнодопског развоја наше Армије јесте њено нераскидиво јединство с народом, које се темељи на заједничким интересима свих наших грађана за процват и напредак земље. Њени припадници најактивније су учествовали

Петар Лубарда: Устанак

у борби за индустријализацију, отклањање и спречавање штета од елементарних непогода, уписивању народних зајмова и на свим другим подручјима, где је самопријегорни рад наших војника снажно долазио до изражаваја. Јединство народа и Армије, које је било од не-процјењивог значаја за побједоносан исход Народно-ослободилачког рата, данас је посебно важно са гледишта општег народног одбране. Јединствена и монолитна, Армија ће у сукобу с непријатељем обједињавати у себи борбене напоре свих наших народа.

Армија у цјелини заштитник је слободе, независности и територијалног интегритета социјалистичке Југославије. Снажна и непобедива, она је и значајан материјални ослонац и морална подpora свим напредним снагама у свијету, поготово што у њему врши миролубиву улогу, што се — својим постојањем и спремношћу да се увијек супротстави агресији, својим досљедним служењем миру — развија као морална подpora свим напредним снагама које се боре за слободу и независност.

Наша војска, заједно са територијалним јединицама народне одbrane, заштитник је неповредивости наших граница и социјалистичке домовине. Она је чувар сваке стопе наше земље, за чију је слободу и независност дало животе милион и седам стотина хиљада Југословена. Творац наше слободе и независности, који својом спремношћу обезбеђује да се у нашим унутрашњим животима нико са стране, наша Армија је гаранција самосталног и независног развоја, мира и безбедности, што је предуслов све бољих услова за живот радних људи. Чувар уставног поретка у социјалистичкој отаџбини, она обезбеђује наш систем друштвеног самоуправљања и брани све тековине наших народа.

Њој, миљеници свих Југословена, од свег срца честитамо рођендан.

СКУПШТИНСКИ ЖИВОТ

УСЛОВИ И МЈЕРИЛА ЗА ЦИЈЕНЕ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ БУДВА је донијела Одлуку о утврђивању услова и мјерила за образовање цијена производа и услуга на свом подручју. О

вом одлуком предвиђено је да угоститељске услуге, осим оних за иностране туристе, могу порасти у просеку за 7,9% у децембру 1973. године према децембру 1972. године.

ОПШТИНСКИ СУД У БУДВИ?

Функција правосуђа на подручју Општине може бити ефикасно остварена једино оснивањем Општинског суда у Будви.

Досадашњи пораст становништва и перспектива још бржег развоја овог подручја уопште, указује на поуздан закључак да ће правни односи и правни живот изискивати потребу интервенције суда у свим областима.

Нужан је бржи поступак у кривичној материји — прогон и кажњавање извршилаца кривичних дјела, чиме се остварује ефикасније сузбијање криминализма и остварује превентивна функција, а грађанско-правна област (парнични, вапненачни, извршилини, оставински предмети, земљишне књиге и служба овјере) — општим развојем овог подручја и до сада развијена — оправдава и указује на потребу и нужност оснивања суда.

Удаљеност сада надлежног Општинског суда у Котору и његова релативна неизјурност отежавају, поскупљују и, што је најтешко, успоравају реализацију права које странке остварују код суда. Територија коју покрива општина знатног је обима, те присторна компонента, повезана са удаљеном од Општинског суда у Котору, такође представљају разлог који оправдава формирање суда.

Суд, као високостручна организација, утиче на законитост рада органа и организација и има велики значај за јачање правног поретка, а посебно као помоћ радним људима, грађанима и организацијама,

Садашње истуриено одјељење само дјелимично задовољава потребе, и то једино у грађанским предметима, док у осталим областима не може одговарити стварним потребама, уколико се не би проширило а само

проширење морало би представљати организацију идентичну са оснивањем суда.

Према нивоу садашњих личних доходака и материјалних трошка, Општинском суду у Котору потребна су годишња средства у износу од 1537,126,00 динара са тридесет радника и судија, те је допринос ове Општине, обрачунат према досадашњој сразмери од 30%, износио 461.136,00, а приход од судских такса 59.320,00 динара у 1972. години, и то само од продатих мрара, без урачунавања уплате стручника на име таксе у готовом.

Када се има у виду да би за формирани суд, од тројице судија, три записничара, четири референти и два помоћни радника била потребна укупна средства од 649.480,00 динара, сквртљива је одлука будванских одборника, донијета на посљедњој сједници, да стручна служба организира припреми конкретан предлог у циљу реализације овакве идеје.

П. Н.

Цијене услуга за стране туристе формирају се према условима тржишта.

За станарине и закупнице, воду, канализацију, одвоз, смећа и превоз путника у градском и приградском саобраћају цијена услуга може се повећати највише до 15% а превоз путника у градском саобраћају (локалном) до 13,2%. Лучке, паркиралишне и пијачне таксе, тарифа укрцаја и искраја робе у луци могу се повећати линеарно до 12,3%.

Цијене бријачко-фризерских, обућарских, кројачких услуга, оправка радиоапарата и телевизора могу порасти највише до 8,7%. Шљунак пјесак и камен могу поскупити до 12%.

Цијене осталих производа и услуга могу се кретати у оквиру општег пораста цијени, тј. до 9% у децембру 1973. у односу на децембар 1972. године.

НАЦРТ СТАТУТА НА ЈАВНУ ДИСКУСИЈУ

Скупштина општине Будва на посљедњој сједници донијела је закључак којим је ставила на јавну дискусију Нацрт статута општине Будва.

Зборови бирача и зборови радних људи ће ускоро почети да се изјашњавају овом самоуправном акту. Јав-

на дискусија траје до 15. јануара 1974. године. Примједбе, предлоге и мишљења на Нацрт статута треба доставити најкасније до 25. јануара 1974. године. Поред зборова бирача и зборова радних људи, Нацрт ће разматрати и друштвено-политичке организације.

ОБРАЗОВАЊЕ МЈЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА

Предложене дјије алтернативе

Важна компонента спровођења нових уставних промјена представља оснивање мјесних заједница. Том важном послу приступило се и на подручју наше општине. Скупштина општине ставила је на дискусију Нацрт одлуке о формирању мјесних заједница, којим се предвиђају дјије варијантне мреже мјесних заједница. Према првој алтернативи, предвиђају се три мјесне заједнице: у Будви, Светом Стефану и Петровцу. Права би обухватала: Будву, Предграђе, Полье, Сеоца, Свињишта, Пријевор, Горње Поборе, Доње Поборе, Лапчине, Дулетиће, Марковиће, Подострог, Лазе, Подкочиљун, Мажиће, Станишиће, Врађиће, Ивановиће, Борете и Бечиће.

Мјесна заједница Свети Стеван, обухватала би: Свети Стеван, Милочер, Дивановиће, Вријесно, Подбабац, Куљаче, Далковиће, Челобрдо, Ђенаше, Врбу, Тудоровиће, Близикуће, Подличак и Пржно.

Мјесна заједница Петровац обухватала би: Петровац, Буљарица, Крушевица и Режевиће.

Према другој алтернативи формирале би се следеће мјесне заједнице:

Будву I, која би обухватала: Будву од Видиковца до пута од куће Божковића до манастира Подманине, Сеоца, Пријевор и Свињишта.

Будву II обухватала би Будву од пута за Подострог до Завале, Горње и Доње Поборе, Дулетиће, Лапчине, Марковиће и Лазе.

Мјесну заједницу Бечиће чинили би: Бечићи, Ивановићи, Мажићи, Станишићи, Борети и Брајићи.

Мјесна заједница Свети Стеван обухватала би: Свети Стеван, Милочер, Дивановиће, Вријесно, Подбабац, Куљаче, Далковиће, Челобрдо, Ђенаше, Врбу, Тудоровиће, Близикуће, Подличак и Пржно.

У броју 24. „Приморских новина“, у напису „Будванска привреда без губитака“, код презентирања просјечних личних доходака, поткраља се штампарска грешка, тако да, уместо текста „Дирекција за урбанизам и комунално-стамбене послове 2.801,00 динара, треба да стоји „Дирекција за урбанизам и комунално-стамбене послове 2.152,97 динара“.

ДВИЈЕ ИСПРАВКЕ

У броју 24. „Приморских новина“, у напису „Будванска привреда без губитака“, код презентирања просјечних личних доходака, поткраља се штампарска грешка, тако да, уместо текста „Дирекција за урбанизам и комунално-стамбене послове 2.801,00 динара, треба да стоји „Дирекција за урбанизам и комунално-стамбене послове 2.152,97 динара“.

Мјесну заједницу Петровац чинили би: Петровац, Буљарица, Крушевица и Режевићи.

Предлог за формирање подручја мјесних заједница може поднijети Скупштини општине свако вијеће, грађанин, збор грађана и Општинска конференција Социјалистичког савеза радионог народе.

Имајући у виду значај мјесних заједница у свакодневном животу грађана, очекује се да ће они активно учествовати у дискусији.

М. Р.

У интересу изградње неких објеката

Скупштина општине је изуела грађевинско земљиште у Будви за изградњу тргног центра, бистроа са фондом, пословне зграде, просторија и рибљег ресторана са пливачким базеном у Будви, а у Бечићима за поди-

зње зграде за одмор радника. Задужена је имовинско-правна служба да за наредну сједницу припреми предлог о изузимању грађевинског земљишта за изградњу Основне школе у Будви.

У „Приморским новинама“ од 29. новембра 1973. године погрешно је објављено да се предмет за рјешавање пензије Стевана Медина из Петровца на Мору налази дуже времена у Општинском одбору СУБНОР-а. Извијавајући се друговима из Општинског одбора, у чију надлежност и не спада рјешавање сличних питања, констатујемо да се предмет о пензији другога Медина налази код Комуналног завода за социјално осигуравање у Котору.

Редакција „Приморских новина“

ИЗ СЈЕНКЕ НА СВИЈЕТЛО

ТРАЖИ СЕ РЕКОРДЕР

Утврдио се да извјестан број наших грађана, поред редовног занимљања, „ревноно“ обавља преко десетак одговорних функција у разним извршним тијелима, управним одборима, савjetima и комисијама.

Не сумњамо у њихове жеље за ангажовањем, па ни у њихове способности, али се плашимо да им здравствено стање не буде нарушену, па предлагамо да се благовремено заштите.

Чује се да их има преко 15 функција. Тражимо рекордера. Награда: годишња претплата на „Приморске новине“.

БРИГА О РАДНИЦИМА

Када би свака радна организација рјешавала стамбене проблеме својих радника као будванска пошта одмах би могли прећи у други друштвени систем, али не у наредни — комунизам, него у неки давно прећени, јер било ополико бескућника колико има радника.

47 КАТЕГОРИЈА

Бут, розбратна, ритца ураслим kostima, плећа, врат, груди, потпушина, ребра, бubrežnjak, котлет с kostima, гребен, коленица... Тако за говеђе... Са kostima... Тако за јунеће и теленеће... Без kostima... Тако за свињско...

Бројлер класичне обраде, бројлер припремљен за печење, како у шали рече један члан Савјета за урбанизам — а остаје само једна ситница: да се обезвиједи стока за клање.

РАТ СТРУЧЊАКА

Будвански архитекти су већ дуже времена у борби за престижни премазали лица „ратничким бојама“. Својим „тактичким“ надмудривањем и међусобним вербалним дуелима они онемогућавају реализацију урбанистичких концепција из програма Савјета за урбанизам. Предлажемо им да на вријеме попуште „лулу мира“, јер се плашимо да грађане, када ово сазнају, не изда стрљење.

АРШИНИ ИЗ РЕЖЕВИЋА

Представници Црквеног одбора из Режевића спријечили су коња раге на њиховом гробљу за једног становника ове комуне.

Пошто је рака, најзад, обезвиједена на другом месту, можемо, ипак, да предахнемо, јер смо сигури да покојника „тамо“ не нико питати за његово племенско обиљежје.

СТУПЊЕВИ ПОРЕЂЕЊА

Несложан — несложни — најнесложнији —

жнији — колектив филијале Инвестиционе банке, Титоград, са сједиштем у Будви.

Извијавамо се читаоцима за овај четврти ступње пореџења који у граматици не постоји.

МИСЛЕНА ИМЕНИЦА

За многе у Будви интеграција је још увијек мислена именица. Уколико за неке од њих, због оваквих идеја, фотеља постане мислена именица, неће бити велике штете.

БРИГА О РАДНИЦИМА

Када би свака радна организација рјешавала стамбене проблеме својих радника као будванска пошта одмах би могли прећи у други друштвени систем, али не у наредни — комунизам, него у неки давно прећени, јер било ополико бескућника колико има радника.

БУРГЕР

Бут, розбратна, ритца ураслим kostima, плећа, врат, груди, потпушина, ребра, бubrežnjak, котлет с kostima, гребен, коленица... Тако за говеђе... Са kostima... Тако за јунеће и теленеће... Без kostima... Тако за свињско...

Бројлер класичне обраде, бројлер припремљен за печење, како у шали рече један члан Савјета за урбанизам — а остаје само једна ситница: да се обезвиједи стока за клање.

Колико дјелова толико категорија. Да буде боља рачунница, толико и цијена!

Да би потрошач могао да се снађе потрошом му је ветеринар, а и многим месарским радницима би његова помоћ била нужна да не би „побркали“ категорије.

Да би их спасили од овакве напаси — не због сумњи да ће обманути своје цијељене потрошаче — очекује се ових дана хитна одлука о смањ

ПЕТА ОПШТИНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА САВЕЗА КОМУНИСТА

ОБРАЧУН СА СЛАБОСТИМА И ОТПОРИМА

На ПЕТОЈ ОПШТИНСКОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ СК БУДВА, којој је присуствовао и друг Радован Војиновић, члан Комисије за развој и кадровску политику ЦК СК Црне Горе, утврђена је листа могућих кандидата за форуме и органе СК Црне Горе и СКЈ, која је на предлог Активе радника комуниста, а на основу унапријед утврђених критеријума и ставова разматрана у свим основним организацијама на подручју општине. Највише примједија у организацијама било је да је међу предложеним кандидатима мало радника, жена и омладине, затим да има много кандидата са територије Титограда и оних који су више пута бирани у партијским форумима. Неке организације запазиле су и то да међу предложеним кандидатима има и оних који су од Писма на овамо кажњени или су били подвргнути критици. Зато је на Конференцији дошло до промјена првобитно утврђене листе кандидата, па је од осамнаест кандидата са подручја будванске општине на листи остало само четворица. Као могући кандидати за органе и форуме СКЈ предложени су Вељко Влаховић, Будислав Шопскић, Веселин Ђурановић, Пеко Дапчевић, Светозар Дурдоловић, Војо Срзентић, Јован Вујадиновић и Радован Радонић. За форуме и органе СК Црне Горе предложени су са подручја наше општине Пеко Јелишевић, Милан Митровић и Урош Греговић.

Конференција је разматрала извештај о раду Секретаријата ОК СК Будва у периоду од прве до шесте сједнице. У њему се, између остalog, поставило питање целинсконости ангажована стручног лица које би обављало дио послова у привредама материјала за сједнице Конференције, како би се чланови Секретаријата могли још више да се ангажују на спровођењу закључчака Општинске конференције и политичке Савеза комуниста. Ово тим прије што се обим послова у Секретаријату из дана у дан повећава.

На сједници се водила врло жива дискусија, нарочито када је разматран Извештај о раду Секретаријата ОК СК. Да бисмо пластичније приказали ток Конференције, издвојили смо неколико карактеристичних мишљења која су том приликом изражена.

Брзо се посустало

...Актив радника комуниста при Општинској конференцији СК — истакао је Ђуро Франовић — постављао је више крупних питања која су зајртана у Акционом програму Општинске конференције. Наш је утисак да је одмах послије Писма Секретаријат ОК СК озбиљно пришао послу, али је, чини нам се, брзо и посугао. Многе ствари само су „начеље“. Осуђа социјалних неједнакости, које су у овој општини биле прилично изражене, није доведена до краја. Комисија за испитивање поријекла имовине још никоме није поднијела рачуне о свом раду, иако је Актив комуниста радника на томе инсистирао. Када се говори о социјалним разликама, мисли се на њихове узроке, који још увијек постоје у нашој општини. Тако, на пример, веома су драстичне социјалне разлике које су настале и настaju на основу (не) рјешавања стамбених питања.

Запошљавање сезонске радне снаге такође је и даље проблематично. Док стаљно запошљени угоститељски радници примају дванаест „сезонци“ добијају четири, пет или највише шест плаћа годишње мада су и једни и други заједнички и једнако учествовали у стварању дохотка. У појединим организацијама удруженог рада не исплаћају се прековремени рад сезонским радницима, а признаје им се као радни стаж и биљеки у радне књижице! Да ли је то исправно или неког омбањује?

Неразјашњена питања

...Сматрам — рекао је, између остalog, Крсто Борета — да је рад Секретаријата био затворен. То потврђује и подatak из извештаја о његовом раду, односно очигледан несклад између броја одржаних сједница Секретаријата и Општинске конференције. О многим питањима, која је Секретаријат разматрао, чланови Конференције могли су да се обавијесте из дневне штампе, а катkad и — са улице! Поједињи проблеми остали су неразјашњени и у кругу Секретаријата као решишћавање деформација у хотелским предузећима „Свети Стефан“ и „Полас“, случај секретара организације СК у „Авали“, као и односи у Одјељењу унутрашњих послова у Будви. О свему томе Конференција није упозната.

Од 72 стана — 50 добијли радници

...Тачно је — констатовао је Миленко Дујовић — да многа питања, која је спровођао Секретаријат, нису на Конференцији посебно разматрана, али је о свима њима било ријечи, када смо сумирали нашу једногодишњу активност на спровођењу у живот задатака из Писма. Активност организације Савеза комуниста у „Палацу“, где су дошли до изражавања озбиљне деформације, разматрање одговорности неких комуниста у „Светом Стефану“ и случај секретара основне организације у „Авали“ разрјешавали смо гдje су се забили, на смо сматрали да је сувишно да се и Конференција ангажује тим питањима. Што се тиче информације о ситуацији у Одјељењу унутрашњих послова, нисмо у могућности да је дамо, пошто се то питање још увијек налази у фази рјешавања на кому је ангажован републички Секретаријат унутрашњих послова.

Да ли смо посустали у акцији? По мом мишљењу поизвишан одговор на то питање не може да стоји, јер смо већ на претходној сједници Конференције констатовали да су покренuti сви проблеми, који су иницирани Пис-

том. Чинjenica је да акција није довољно покренута у бази, у организацијама, на кому Секретаријат упорно ради.

Учињен је знатан напредак у погледу рјешавања стамбеног питања. Од укупно 72 стана, колико их је послије Писма додијељено у нашој општини, педесет су добили радници.

Мислим да нису у праву они који сматрају да је одлука о комуналним у спротности с нашим ставовима о социјалним разликама. Не треба тражити рјешење стамбеног проблема у изменама те одлуке, него у већ потписаном самоуправном споразуму о изградњи под повољнијим условима станова за раднике.

Сезонска радна снага није само наш, већ проблем целокупне угоститељско-туристичке привреде, то јест општедруштвени проблем.

Размотрити кадровску политику

...Одлука о комуналним нагласио је Бранко Иванчевић — у складу је с политиком Савеза комуниста, и она је донијета на демократски начин. Ни предвиђена знатно повећана скала не омогућава да се обезбеди довољна средства за рјешавање комуналних проблема на нашем подручју. Нелогично је да онај који гради кућу у врједности 50 милиона не може издржити три милиона за комуналне! Мислим да ова Конференција треба да подржи доследно и стриктно спровођење ове Одлуке у живот, јер ако направимо макар и један изузетак, онда то више неће бити изузетак, него ће услиједити притисци да он постане — правило!

Рјешавање стамбеног проблема за оне случајеве који су заиста критични, а и таквих нема много, треба тражити у самоуправном споразуму о изградњи станова за

раднике. Социјалне разлике на нашем подручју постоје и њихово отклањање захтијева дугорочан процес, истрајност и континуирана акција.

Добро било да на једној од наредних сједница Конференција размотри кадровску политику на подручју општине, с тим што се зна докле се ми, као Савез комуниста, у ово можемо упуштати. Постоје, наиме, озбиљни кадровски проблеми — треба направити комплетну анализу и цјеловито сагледати ситуацију.

Видни резултати

Када разматрамо рад Секретаријата — ријечи су Милана Митровића — морамо констатовати да су резултати заиста видни, нарочито ако се упореде са стањем прије Писма. Имали смо доста тежак пут у обрачуни са слабостима. Опори су били разнолики, па у једном оваком кратком времену није било могуће постићи више. Конференција је, такође, разматрала низ питања. Постигнуты су очигледни успјеси, тако да је ситуација данас сасвим другачија у Скупштини општине, њеним организацијама и у радним организацијама. Нарочито смо у односу на друге комуне пред-

њачили у интеграционим процесима. Почео је да живи туристички гигант „Монтенегротурист“. Интеграција је извршена и у здравственој служби, а на помolu је интеграција комуналних дјелатности и школства.

Чланови Конференције дали су низ примједби на извештај Секретаријата, у коме је на淑вогајар начин приказан рад овог форума. Тако је, на пример, речено да је у извештајном периоду Секретаријат одржао 35 сједница, на којима је разматрао 60 тачака дневног реда, а Општинска конференција се у том периоду састала свега пет пута. Како су истакли неки чланови Конференције, многа питања о којима је расправљао Секретаријат за њих су била недоступна и сазнавали су њима из дневне штампе.

Општаја је констатација Конференције била је да је Секретаријат уложио дosta напора на консолидовању партијске организације и да су покренута готово сва питања која су иницирана Писмом. Наглашено је, такође, да у акцији још увијек укључено целокупно чланство.

Конференција је утврдила начин консултовања чланства за VI конгрес СК Црне Горе. Закључено је да ће се делегати предлагати у основним организацијама, да ће коначна листа бити утврђена на Општинској конференцији.

На крају сједнице одлучено је да се конституишу основне организације Савеза комуниста у Основној школи „Стјепан Митров Јубишић“ у Будви и у будванском Пошти.

Припремили:

Владо Станишић

Саво Греговић

Завршен семинар

У оквиру програма идеолошко-политичког образовања чланова Савеза комуниста у сали хотела „Парк“ у Будви 13. и 14. децембра одржан је семинар на тему: Савез комуниста у условима самоуправљања предавач др Радован Радонић.

Поред секретара основних организација и органа семинаре је слушао и један број млађих комуниста из основних организација.

СПОРНА ОДЛУКА

Највише пажње у извештају о раду Секретаријата СК Будва привукла је ојецина Одлуке општинске Статутарне комисије о враћању у Савез комуниста бившег директора хотела „Маестрал“, Пера Врбице.

„У свом раду“ — цитирајмо текст извештаја — „спроводећи политику Савеза комуниста Секретаријат је наилазио на отпоре и тенденције блокирања акције СК, нарочито у оним случајевима када се ради о иницијативи или указивању на потребу покретања личне одговорности појединачних чланова или, пак, када се инсистирало на отклањању деформација и слабости, односно постављањем питања одговорности њихових носилаца, што је водило у спровођању акције Савеза комуниста, и тунило њену оштрицу.“

Секретаријат ојецињује да се у том посебно негативно одразила на даљу акцију СК и решавања његових редова. Одлука Статутарне комисије ОКСК о повратку у СК Пера Врбице и Милана

Рађеновића, па сматра да би Конференција требало сагледа исправност и досљедност Комисије у рјешавању њиховог случаја.“

Оваква ојецина нашла је на веома оштро реаговање предсједника Статутарне комисије Миомира Марсенића и секретара Крста Вукотића, који су упорно инсистирали да се Одлука прочита на самој Конференцији, како би се чланови упознали с њом, јер је, по њиховом мишљењу, оваква ојецина Секретаријата пољујала повјерење у Комисију. Том захтјеву су се придржали и неки чланови Конференције, али тај предлог није прихваћен. По мишљењу предсједника Комисије Марсенића, сама чинjenica да се одлука нашла на дневном реду Конференције није у складу с одредбама Статута СК Црне Горе.

На крају двочасовне дискусије ријешено је да се образује Комисија од три члана која треба да испита да ли такво ојециње Секретаријата има мјеста у извештају, односно у којој мјери одлука Статутарне комисије представља блокирање акције Савеза комуниста.

Слободно опредељење равноправних партнера

ЗАВРШЕНА ЈЕ ПРВА ЗНАЧАЈНА ФАЗА самоуправног организовања у духу уставних амандмана највећег дјела туристичко-угоститељске привреде на Црногорском приморју — истакао је Јован Вујадиновић приликом потписивања самоуправног споразума. — Из седам хотелских предузећа и једне организације за пружање пратећих туристичких услуга, — наставио је он — отворен је један знатношири и сложенији организам удруженог рада. У њему су утврђене неопходне основне друштвено-економске претпоставке за суштинску примјену уставних амандмана, тј. за радијално помјерјање друштвене моћи према непосредном самоуправљању у ООУР, као примарном облику удруженог рада.

Била је потребна читава година дана интензивног друштвено-политичког рада у радним организацијама, који је био праћен израдом различних анализа, информација и докумената, да би се радни људи могли квалифицирани опредељили за усвојено решење — удруживanje у самоуправну организацију. Наравно, цјелокупност друштвено-економских крећења у земљи снажно је стимулисала и ову нашу конкретну активност. У првом реду јасна опредељеност СКЈ да се у свим овим процесима и токовима друштвених промјена што јаче афирмише класни приступ и интерес радника, подстакла је и охрабрила све оне снаге које су у овој нашој акцији залагале за прогресивна решења. Тиме је сужаван простор за дјеловање оних група и појединца чији су се интереси нашли на другој страни фронта.

ЛИЧНА КАРТА „МОНТЕНЕГРОТУРИСТА“

Од првог јануара почиње да живи и ради нова организација удруженог рада КОЈА РАСПОЛАЖЕ СА ОКО 12.000 хотелских лежаја, претежно „В“ категорије, са одређеним бројем пратећих објекта и специјализованих поゴна. Број просјечно за почињења радника је нешто преко 2500, да би се у сезони попео на 3500 до 4000.

Укупно ангажована пословна средства износе око 800 милиона нових динара, од чега 32% сопствених.

Удружене организације су у овој години оствариле укупан приход од преко 320 милиона нових динара, а девизни прилив приближава се суми од 20 милиона долара.

То су само неки подаци који дају само оквирну слику о могућностима и капацитетима са којима стартује „Монтенегротурист“.

Радни људи у свим организацијама могли су сасвим слободно да изразе своје расположење и, што је пријатно изненадило и највеће оптимисте, у скоро свим случајевима једногласно су прихваћене одговарајуће одлуке. Било би претјерано тврдити да је сваки радник био у потребној мјери упућен у све појединости суштине пројекта које се сада остварују, али је сигурно да није било ни једног који није био сугуран да је то чему се смјеира боље и да је тамо његов интерес. Захваљујући томе није се могло манипулисати са опредељењем радника. Зато су сви евентуални противници политике коју спроводимо морали да се повуку, иначе, било би заиста наивно вјерovati да није било никог ко би се супротставио

овим промјенама, само да је било и какве шансе да добије било какву подршку.

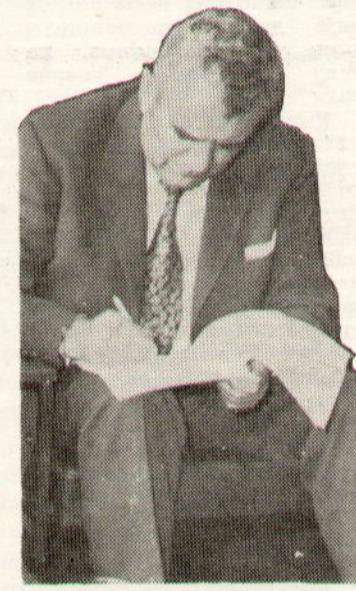
ОСНОВНИ МОТИВИ УДРУЖИВАЊА

Интеграција која је настала потписивањем самоуправног споразума о удруживашу има неке битне карактеристике које би требало истакнти:

У првом реду, то није интеграција у којој се око неког моногранца везују организације које слабо послују и које у томе траже спас. Ово истиче радије тога што је у вријеме које је остало иза нас било много таквих интеграција. Овде нема моногранца с доста представа, али, на срећу, нема ни оних које треба спасавати.

Према томе, ово удруживаше настаје као сасвим слободно опредељење равноправних партнера, мотивисано текијем да се унапређује пословање, проширује материјална основа, повећава међусобна солидарност и јача друштвена сигурутност радних људи. То су основни мотиви удруживаша.

Опредељење за овако еластично прилагођавање представља уједно и превентивну заштиту од јачања моћи центра. Јер, ако се самоуправни споразум ишао сувинце даље у чврстом нормирању широког круга питања, онда би објективно постојала могућност да се врши одређено отуђење у војењу послова у центру. То не значи да треба замарити постојање опасности затварања и самозадовољности на нивоу ООУР, као и покушаја демагошког лицитирања са неким тренутним парцијалним интересима појединих дјелova удruженог рада. Томе је стално тежити оне снаге и појединци који кроз то виде шансу за реструктурацију предузетничких саџаја у животу ОУР, а с тим, изразиво, и своју шансу за менаџерско поистакивање самоуправног одлучивања из најважнијих питања за

Јован Вујадиновић

радне људе. Зато, за друштвене односе, њихов карактер и класно-социјалну одређеност, треба и убудуће водити непрекидну политичку битку.

Указујући на опасност формализовања промјена, нарочито у досадашњим мањим радним организацијама које су се трансформисале као цјелине у ООУР, Јован Вујадиновић је истакао потребу да се чим прије у свакој организацији формира организација СК. Тиме ће се, у борби за самоуправљање, обезбедити организовано учешће свих снага које у томе виде своје класне интересе.

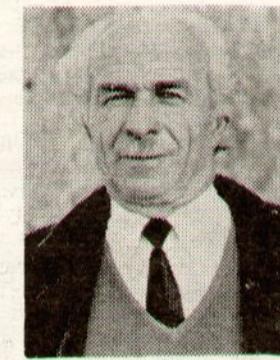
Унутрашња мобилност напредних снага је највећа гаранција да се обезвиђи социјално-класна садржина понашања свих органа у основним организацијама удруженог рада. Ако се то постигне, онда неће бити проблема око евентуалних измена у погледу величине ООУР.

МОНТЕНЕГРОТУРИСТ НИJE МЕНАЏЕРСКА КОМБИНАЦИЈА

Монтенегротурист ће, свакако, најти на добар пријем код бројних пословних партнера, као и шире у нашој јавности. Међутим, има знакова који говоре да се могу јавити и одређена несхваташа.

РАЗГОВОР СА ПОВРАТНИКОМ ИЗ САД

Крај старог огњишта

Марко Стојановић

Када је једног марта пропадао 1929. двадесетогодишњи младић из Брајића, Марко Стојановић посматрао са палубе пре коокеанског брода како у сивој измаглици нестају контуре Ловћена заједно с његовим родним селом, није осјећао ни тунике туѓе што се раз

стаје са завичајем. Напротив, умјесто тога, срце му је било испуњено радошћу што му је пошло за руком да добије „пасапорт“ и пође билогдје из земље у којој је, иако за кратко вријеме живовања у њој, осјетио сву тежину силе и неправде.

Није Марко Јоков Стојановић бежао

од сиромаштва, мада није богато живио у Брајићима. Није он отишао у свијет ни из авантуризма, иако је био млад и пун новаца о љепшем и бољем животу. Волио је он те „кршеве голе“ који су остали у магли, свој народ и земљу коју је, ето, ријешио да напусти заувијек.

— Пролазиле су године, стизале вијести из старог краја. Сјењам се једне — потресне — Југославија је капитулирала! Затим много контроверзних — о устанку народа Југославије, о партизанима и осlobодилачкој борби, о партизанском војни маршалу Титу. И, на крају, о слободној домовини.

Тада се у Марку почела будити но-

сталгија за родним крајем. Јавила се не-

На прво место ту се поставља питање да ли ова интеграција има елемената монопола и затварања тржишта. Ту желимо дати одлука и јасан одговор: „Монтенегротурист“ није настао као резултат неких менаџерских комбинација нити употребом средстава економске принуде. Он је произвуд демократског опредељења радних људи да кроз примијену уставних амандмана створе ширу асоцијацију удруженог рада, чији је концепт у основи већ дуже вријеме друштвено-политички верификован.

И даље, све и када би неко желио у „Монтенегротуристу“ да се затвори и да створи неки монопол, било би то немогуће, јер би водило пословном самоуништењу. На крају, то не дозвољава ни природа послова којим се ова организација бави. Потрошачи његових услуга су стотине хиљада људи из свих крајева наше земље и цијelog свијета.

У „Монтенегротуристу“ су отворена врата за све орга-

ПРЕДСТАВЉАМО ВАМ

Са подручја будванске општине Самоуправни споразум о удруживашу потписао је шест ОУР. Представљамо вам њихове вршиоце дужности директора:

— ОУР „Авала“ Будва — Пере Добрљанин

— ОУР „Авала“ Ивић Јерин — Баго Вулетић

— ОУР „Авала“ Вечићи

— Бранко Ђоковић

— ОУР „Свети Стефан“ Владо Митровић

— ОУР „Палас“ Петровић

— Лазо Шољага

— ОУР Саобраћај и снабдевање — Тодор Ђетковић

низације удруженог рада које желе да се придрже овој асоцијацији. То је питање регулисано самоуправним споразумом. Они који су сада у њему удружени не задржавају никаква већа права или привилегије у односу на оне организације које би се касније укључиле. А постоје сви услови да се ради на даљем ширењу ове асоцијације. То се односи не само на туристичко-угоститељску већ и на друге дјелатности, чак и ванпредприједне, ако по својој пословној оријентацији могу да нађу своје интересе у овом концепту удруживаша.

Владо Станчић

одољива жеља да поново пропири огњишта одавно угушеном огњишту. Једнога дана саопштио је породици ту своју највећу. Али, нажалост, изгледа га искака није разумио, чак ни рођена супруга и кћерка. Но, ишта га више није могло поколебати у његовој намјери. Никакво богољубљење на овом свијету није га могло зауставити да се не врати у родне Брајиће. И Марко Стојановић, новембра 1949. године, поново се нашао, „под сунцем својег неба“.

— Пропирио сам ватру на свом старом огњишту и наново засновао породицу. Друштво ме прихватило. Запослио сам се као возач у љећилишту за коштана објектија у Будви. Био сам задовољан, јер су ме сви поштовали, почев од управника до последњег радника. Добио сам бројни фамилију, десеторо ђеце, пет сина и пет кћери. Затим сам се вратио у Брајиће, где сам се посветио земљорадњи и сточарству.

Дјеца су већ одрасла. Два сина завршила су школу и војску, и већ привржени. Један је сада на одслужују војног рока. Једна кћерка је уodata. Шесторо ђеце похађају школу.

Марко је данас срећан и задовољан. Није богат као што је био у Америци, али ни у чему не оскудијева. У Будви има кућу троспратницу. У приземљу је изнајмио локал, а остало дуо куће, издаје за вријеме летњег туристичког периода. Дјеца су пристигла: за њега је то највеће богатство.

В. С.

СПРОВОЂЕЊЕ УСТАВНИХ АМАНДМАНА

РЕЗУЛТАТИ НЕ ЗАДОВОЉАВАЈУ

У ДИРЕКТНОМ КОНТАКТУ С РАДНИМ ЉУДИМА ТРЕБА ОЦИЈЕНИТИ ЗАШТО СЕ ЗАОСТАЈЕ

У ОРГАНИЗАЦИЈИ СЕКРЕТАРИЈАТА Општинске конференције Савеза комуниста одржано је савјетовање о задацима на спровођењу уставних амандмана. Савјетовању је присуствовала и радна група Централног комитета СК Црне Горе у саставу Драго Јовановић, Ђамил Хајдарпашић и Бато Радовић, формирана са циљем да се сагледа досадашња активност и предузму мјере на њеном интензивирању, како би се неопходни послови обавили до краја године.

Одзив позваних на савјетовање био је сличан раду на спровођењу амандмана: добар број секретара организација СК из радних организација, односно представника погона није се одазвао позиву.

Самопослуга „Центропрома“: отуђени рад

У уводном излагању Марко Ивановић, предсједник Општинског синдикалног вијећа, истакао је да се не може бити задовољно постигнутим резултатима. То је нарочито изражено код погона радних организација чије је сједиште ван подручја општине, где су радници толико обесправљени да личне дохотке добијају путем поштанских упутница!

Оцјењено је да су радници ових погона привидно незаинтересовани за рјешавање свога статуса на амандманске основе. У ствари они су заинтересовани, али с обзиром на односе, који владају између погона и дирекција предузећа, чину сигурни да не би повукли негативне косенквенце ако би се обратили својим радним организацијама са одређеним захтјевом за формирање основне организације удруженог рада. Општински друштвено-политички фактори треба да помогну радницима ових погона, односно да убрзају рјешења директним контактима са политичким факторима општина где се налазе сједишта радних организација. Чуо се и амел да републички фактори учине нешто како би радници ових погона добили своја самоуправна права.

Како добар примјер конституисања погона у основне организације удруженог рада истакнути су дом одмора „Парк“, и одмаралиште „Путника“ у Бечићима, док су као супротни примјери извијети погони електродистрибуције и радних јединица птт.

Констатовано је да се понекад изигравају уставни амандmani тиме што се формирају основне организације удруженог рада на нивоу дјелatnosti или подручја, тако да су погони отуђени од располагања дохотком.

Исто тако оцјењено је да формирање „Светог Стевана“ и „Паласа“ као основних организација на нивоу ранијих предузећа крије у себи опасност отуђивања самоуправних права од радника, јер се, према садашњој организацији, практично ништа није променило.

Чланови радне групе били су изненађени фазом у којој се налази примјена амандмана, јер се, умјесто да се посао већ приводи крају, јавља потреба за објашњењем амандмана. Очигледно је да непосредним производачима није објашњен смисао амандмана: да радни људи владају дохотком а не само да остварују личне дохотке. Ако непосредни производачи не познају своја права, онда је то пропуст одговарајућих друштвених снага које су биле дужне да у периоду од протекле двије године учине амандмане разумљивим и јасним радним људима. Не може се бити задовољни ни са формалним оснивањем организација удруженог рада. Јер, ако се од једне „Авале“ формирају три „Авале“, то није суштина амандмана. Није циљ основна организација удруженог рада него промјена односа и функција радних људи у основној организацији удруженог рада, да радни људи буду посериоци репродукције.

Кад је ријеч о погонима радних организација са сједиштем ван подручја општине онда је посебно истакнуто да се не може правити разлика да ли је то сједиште у границама СР Црне Горе или се налази у некој другој републици. Основно је да радни човјек оствари своја самоуправна права. Закључено је да треба ступити у контакт са заинтересованим радницима, а с њиховим радним организацијама, како се не би схватило да се ти радници подстичу на тражење формирања основне организације удруженог рада. Основно определјење је да радни човјек — без обзира да ли их је у једној радиој јединици два, пет или петнаест — оствари самоуправна права која му амандман гаравантују.

На крају савјетовања закључено је да треба програмирати даљу акцију, како би се, с једне стране, суштински ствар ријешила, и с друге стране, испунили предвиђени рокови. У том циљу формираје се радна група која не обићи све погоне и у директном контакту са радним људима оцјенити где је разлог недекватне примјене уставних амандмана.

М. РАДУЛОВИЋ

ДОКЛЕ СЕ СТИГЛО?

JЕДАН ОД НАЈВАЖНИЈИХ ЗАДАТКА У садашњем политичком тренутку наше општине, од кога зависи даљи развој друштвено-економских и самоуправних односа, јесте досљедна примјена уставних амандмана. Остваривање једног таквог задатка је процес који захтијева извјесан временски период, посебно ангажованост и пуну мобилност свих друштвених фактора, првенstveno радних људи.

ТУРИСТИЧКА ПРИВРЕДА ПРЕДЊАЧИ

Колико се у овом послу постигло и шта још предстоји да се учини покушајем да објаснимо, анализирајући досадашње ангажовање на том послу.

Свакако да је највише учињено у угостиteljsko-turističkoj привреди, где је активност на примјени уставних амандмана била интензивна и континуирана. То се на крају, и показало: у хотелским предузећима „Аvala“, „Свети Стеван“, и „Палас“ створено је пет основних организација удруженог рада, које су постала саставни дио туристичког гиганта „Монтенегротуриста“. До ових резултата дошло је свестраним сагледавањем и анализирањем створених организација од стране радника запошљеним у њима, а то говори да читав овај посао био праћен са довољно одговорности, односно да је био линшен формализма.

Када је највиše учињено у угостиteljsko-turističkoj привреди, где је активност на примјени уставних амандмана била интензивна и континуирана, то се на крају, и показало: у хотелским предузећима „Аvala“, „Свети Стеван“, и „Палас“ створено је пет основних организација удруженог рада, које су постала саставни дио туристичког гиганта „Монтенегротуриста“. До ових резултата дошло је свестраним сагледавањем и анализирањем створених организација од стране радника запошљеним у њима, а то говори да читав овај посао био праћен са довољно одговорности, односно да је био линшен формализма.

Овоме смо разговарали са Миланом Митровићем, предсједником радне групе ОКСК у Будви за спровођење уставних амандмана.

— У осталим радним организацијама у нашој општини интеграциони процеси су у току. Колективи Комунално-занатског предузећа и Дирекције за урбанизам и комунално-стамбене послове изјаснили су се за интеграцију од ових два досадашња колективи формирајући четири основне организације удруженог рада. Радна група настоји да дође до интеграције службе Фонда за изградњу комуналних објеката са дјелом службе основне организације удруженог рада „Аvala“ — „Инжињеринг“, која обавља послове комуналне природе.

ОТПОРИ У „ЈАДРАНУ“

У разговору с Митровићем сазнали смо да је на сједници политичког актива, која је одржана 6. децембра, закључено да поште у Будви, Петровац и Светом Стевану чине једну основну организацију удруженог рада. На истој сједници дошло је да закључка да и у погону Електродистрибуције у Будви постоје услови за формирање једне организације. То показује и број радне снаге у овом погону, а нарочито финансијска средства која се уберу на овом терену.

— Питање трговине наша је болна тачка. Радна група чини напоре да се нешто уради на том плану до краја године. Вођени су разговори у предузећу „Јадран“ и „Монтенегротуристу“ у

целију формирања једне организације удруженог рада у саставу здруженог предузећа. Отпори постоје у колективу „Јадрана“ и они долaze због тога што радни људи нису упознати са суштином уставних амандмана, јер радници, у ствари не знају што у једној таквој асоцијацији дођијају. Има и таквих људи у предузећу који сматрају да ће интеграцијом изгубити позицију у предузећу, а што је најгоре чак, и партијска организација паđa под утицај тих снага. Но, без обзира на све то — наставио је Митровић — сматрам да ће доћи до формирања ОУР трговине из нивоја „Монтенегротуриста“. Мислим да би на тај начин била формирана једна моћна организација удруженог рада.

Милан Митровић нам је рекао да на плану интеграције туристичких друштава, која држе у својим рукама већину домаће радности, која је врло битан фактор у развоју туризма, није још ништа урађено, али се воде разговори, премају материјали и пројекти, како би се крејнуло у акцију.

У 60 ПОГОНА ДОХОДАК ОТУЂЕН ОД РАДНИКА

Једно од најинтересантнијих питања када је ријеч о примјени уставних амандмана, јесте до каде се стигло у погонима радних организација чија су сједишта ван нашег подручја. Ово је интересантно и због тога што је број ових погонова доста велик (60) и што је доходак који се у њима остварује на досадашњем ступњу друштвено-економских и самоуправних односа био, током година, потпуно отуђен од радника, који га остварују. Од поменутог броја таквих погонова на нашем подручју, најмање њих 20 испуњавају услове за конституисање ОУР. Међутим до сада су то урадили само хотел „Парк“, здравствене станице Будва и Петровац и одмаралиште „Путник“ из Бечића. Ова три погона су се конституисала као ОУР, са својствима правног лица, склапајући самоуправне споразуме о удружену са матичним организацијама и доносећи потребна нормативна акта. Шест других пословних погонова: „Млинопред“ из Бачке Тополе, „МПИ“ из Београда, „Центропром“ из Београда, Агрокомбинат „13. јул“ из Титограда, „Хемпро“ из Београда, Кисикана „ГОЧ“ из Краљева чине са другим дјеловима матичних организација које се налазе ван подручја наше општине, основне организације удруженог рада или пак тај дио конституисања ОУР остављен без својства правног лица.

У овим случајевима ради се о недосљедној примјени уставних амандмана и настојању да друштвено-економски и самоуправни односи остану непромијењени и да се доходак и даље отуђује од радника.

Саво ГРЕГОВИЋ

ПОРТРЕТИ

Радница која воли свој посао

MИЛИЦА НИКЛАНОВИЋ најстарији је радник у Хотелском предузећу „Свети Стеван“ — у њему је од његовог оснивања. Тиха, изузетно скромна — да се из разговора једва може сазнати неколико података о њој и њеном животу.

Поčela је да ради 1946. године у Дому ратних сиротића у Милочеру. Убрзо по његовом расформирању преšla је у Војно одмаралиште „Милочер“. Прихватила се свих послова, углавном домаћичких. Необична радна енергија и скриванje друштвеног посла као личног — особине су које су је красиле кроз читав њен рад.

Формирањем Угоститељског предузећа „Свети Стеван“ постала је његов радник. Била је шеф вештераја, пеглерка, а данас је гостијска вештерка.

— Милица не зна за одмор, за годишњи одмор и не

признаје прековремени рад. Десетине хиљада прековремених часова остале су иза ње, рекао јаме Милан Митровић, када смо с њим разговарали о овој радници. Никад није тражила за то најчешћу. Може се казати да је све своје вријеме посветила хотелу „Маестрал“ и раду у њему.

— Немам фамилије, сама сам, и овде ми је најљепше, каже Милица. — Лијепо је радити са овим људима, цијене ме и поштују, и ја сам више него задовољна.

Милица живи у старој тројној кући у Близикући. Иако јој је предузеће нудило стан, није га хтјела прихватити. Зашто, на то питање.

— Радију још дуго у овом колективу, рекла јаме је Милица. — Задовољна сам кад радим. Добила сам плаќету као најстарији радник у предузећу, а усмених при-

знања било је безброј. Него, зашто би сте писали о мени? Па, ја сам обична радница која воли свој посао.

Док смо разговарали с њом, ни једном није сјела. Преносила је веш из машине у машину и само би застала да одговори на питање. И, готово при сваком одговору, запитала би: „Зашто о мени да пишете?“

О Милици су нам причали да је радница каква се ријетко среће. Необична енергија и воља за радом одржавају је виталном. Чули смо и за једну малу тајну: Милица прилично говори њемачки и италијански, а то је, како смо сазнали са мањим научила.

С. Г.

Самодопринос за изградњу школског центра у Будви

ОСКУДИЦА ШКОЛСКОГ ПРОСТОРА за основно образовање у Будви је одавно позната. Многи разговори су започињали оваквим уводом: „Док се сматрамо туристичком метрополом Југославије, чак и Европе, дјеца Будве вaspitavaju se u некадашњој аустријској касарни...“ Колико је овај увод истинит толико је и поразан, ако се узме у обзир где се и како образују нови нараштаји. Да би се већ једном ријешио тај проблем, али не само он, треба расписати мјесни самодопринос за изградњу школског центра у Будви, који би се градио у етапама. Приоритетна је изградња зграде основне школе.

Мјесни самодопринос би се завео, пошто то потврде зборови бирача, за петогодишни период — 1. јануар 1974. до 31. децембар 1978. године. Обезврзник по овом самодоприносу био би сваки грађанин. Самодопринос се заводи у новцу, и то на личне дохотке радника из радионог односа, личне дохотке од пољопривредне дјелатности, личне дохотке од самосталног вршења привредних и непривредних дјелатности; приход од имовине имовинских права и личне и породичне пензије. Основица самодоприноса је него лични доходак одређених категорија и него личне и породичне пензије.

Самодопринос би требало да се плаћа на слиједећим стапама: 1,3% на нето лични доходак за пошљених радника у редовном радионом односу; 5% на нето лични доходак радника из продуженог и допунског (хонорарног) рада; 7% на нето лични доходак из радионог односа уживаоца пензије који на основу таквог рада нема својство осигураника; 1,3% на нето лични доходак лица запошљеног код приватног послодавца; 10% на годишњи катастарски приход обвезника из пољопривредне дјелатности; 3% на нето лични доходак самосталног занатлије, угоститеља, аутопревозника, као и на нето лични доходак обвезника по основу других привредних и непривредних дјелатности; 5% на нето закупнице непокретних и покретних ствари; 3% на нето приход од подстапарских закупнина;

5% на нето приход од издавања лежаја и 1% нето личне и породичне пензије које прелази износ од 1.200,00 динара.

О обавезе мјесног самодоприноса били би ослобођени обвезници пореза из личног дохотка од пољопривредне дјелатности ако укупан годишњи катастарски приход не прелazi 200,000 динара, обвезници чији укупни приход по члану домаћинства не прелazi 250,00 динара мјесечно, као и лични и породични пензионери са пензијама ниже износом од 1.200,00 динара.

Рјешавајући о стављању Народне одлуке на јавну дискусију, Скупштина општине доносила је неколико закључака. Једним се задужује имовинско-правна служба органа управе да припреми за Скупштину општине информацију о гласништву на бившим школским зградама на подручју општине. Налаже се радиоја групи да прочи могућност расписивања самодоприноса за изградњу дома културе у Петровцу.

Зборови бирача који ће разматрати Народне одлуке изјасниће се да ли, и на који начин, ће се пријешћи питање школског простора у Будви. Нема сумње да родитељи о том проблему мисле, као и њихова дјеца, али, ако би се дјеца изјашњавала, вјероватно се не би двоумила да се одреку и свог цепарца, само да имају иоле нормалне услове за школовање.

М. Р.

СПОРТ

ИСПОД ОЧЕКИВАЊА

АКО БИСМО АНАЛИЗИРАЛИ спортску јесен у нашој општини, не бисмо имали много шта да кажемо. Управо, једини активност био је фудбал: имали смо три представника у дводесет фудбалске лиге.

„Петровац“ је с доста успјеха завршио фудбалску полусезону у Републичкој лиги требало је да се бори за сам врх табеле у Лиги фудбалског подручја Котор. Међутим, „Игalo“ је освојило убедљиво прво место, и то без изузбуће утакмице, тако да ће и у пролећном дијелу представљати главног претендента за улазак у Црногорску лигу. „Могрен“ је освјежио тим са неколико младих играча, али још увијек није постигнута хармонија у екипи, па се то најчешће одражава на резултат.

„Милочер“, који се први пут званично такмичи у лиги заједно са „Могреном“, слабо је стартовао — освојио је свега један бод! То је и нормално ако се има у виду да је тим створен на брзину и да нема ни елементарних услова за игру.

Стално се поставља питање зашто да у једној малој општини постоје три фудбалска клуба, када нема ни једног већег, игралишта и када се непрестано кубури с финансиским средствима. Сасвим је нормално да морају изостати и резултати. Форсирањем фудбала, због чега стагнирају други спортиви, неће се много постићи. Неће се ни један клуб афирмисати у толикој мјери да би оправдао такмичење, а у другим спортивима би се далеко више постигло. Но, то је за Будву тема која је већ одавно актуелна. Ипак, фудбал нас изгледа једино привлачи.

С. Г.

ДА РЕГИСТРИЈЕМО

Ретроспектива Аца Пријића

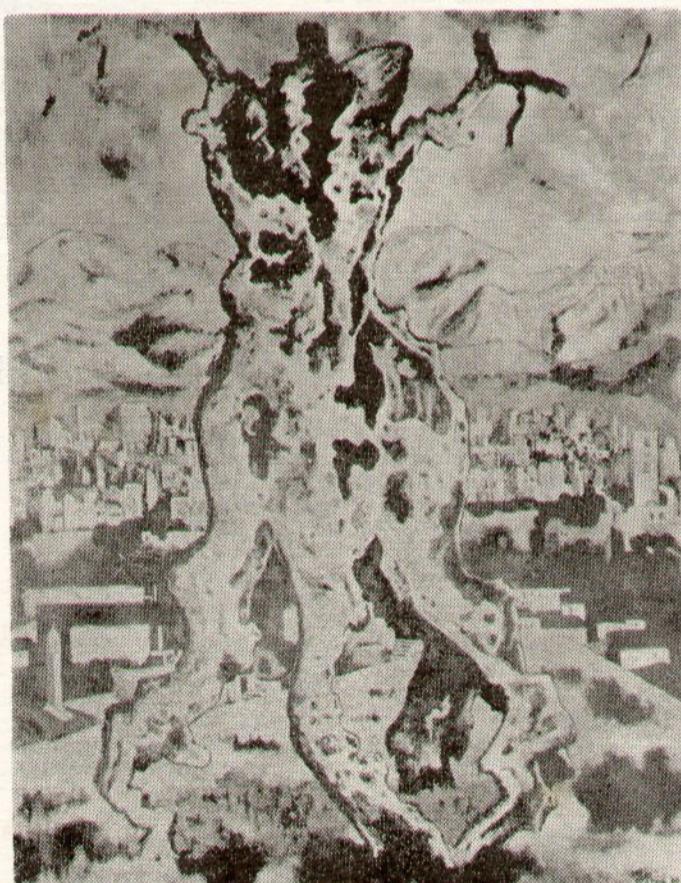
„Већ дуже од двије и по деценије ликовни живот у Црној Гори не би се могао замислити без организаторске и покретачке активности неуморног, изузетно виталног и проницљивог, незаједничко креативног разноврсног, неријетко боемски разбушувачког, но упорног и неуморног Александра Пријића“. Ове ријечи о познатом умјетнику, који је имао реткоспективну изложбу у Модерној галерији од 16. новембра до 10. децембра, записала је Олга Перовић, познати историчар умјетности.

Изнијејемо само неколико података из живота и рада Александра Пријића, добитника овогодишње награде АВНОЈ-а. Да би само побројили његове самосталне, групне изложбе и највеће прије 1974. године, би нам било готово цијела страна. Зато ћемо се послужити бројкама. Пријић је имао дванаест самосталних и 27 групних изложби у земљи и иностранству. Осим овогодишње велике награде, добио је још осам признања и награда. Два пута је освајао 13-јулску награду.

Александар Пријић и имао је више студијских путовања у Италију, Грчку и Француску. Ради као управник Модерне галерије у Титограду.

На платнима Аца Пријића најчешћи мотиви су „панораме које пцују са небројених видиковача око Цетиња, Скадарског језера, изнад Приморја и Боке“. Присутна је Црмица с мјехама и тамно-зеленим вртчама, узораним њивама смјеће боје и типичним црнничким ослом.

На изложби у Будви запазили smo и једну од његових најимпресивнијих слика, „Попаље-

A. Пријић: Стара маслина

ни Brajivini“. Тема је из НОВ-а, а на слици се виде костири пољевених кућа, смјећи од отиња и синица и пркосни у послужку са нејском.

Пријић слика у Црној Гори више од десет година

и његово дело је разноврсно. Ради уљем, темпером, пастелом, акварелом, а мотивски је везан за пејзаж, панораму, фигуране композиције и визије ратних ужаса.

С. Г.

Стипендирање по договору

На сједници Скупштине општине одборници су усвојили значајан документ. Самоуправни споразум, којим ће стипендирање у нашој комуни бити знатно боље решено, већ су прихватиле радне организације „Авалу“, „Свети Стефан“ и „Палас“. Очекује се да ће Споразум прихватити и остале радне организације са подручја наше општине, а то могу да учине када год желе, јер им такву могућност споразум пружа. Његова суштина обједињавања средстава за стипендирање у јединствен фонду и стварање јединствених критеријума за додјељивање стипендија, који ће бити прецизирани у Статуту и другим нормативним актима. Приликом додјељивања стипендија, највише рачуна водиће се о имовном стању ученика и студената из наше општине.

Тренутно предстоје послови на доношењу нормативних аката и избору Управног одбора фонда, као и на обављању других послова, па се примјена новог споразума очекује од Нове године.

С. Г.

Пореске одлуке пред бирачима

На свим зборовима бирача на подручју будванске комуне отпочела је јавна дискусија по најпримјенијој одлуци о порезима грађана. Одлуке о увођењу посебног општинског пореза на производе производа и услуга и Одлуке о комуналним таксама. Дискусија ће трајати до 20-ог овог мјесеца, када ће нацртију одлука, са примједбама бирача, бити достављени на разматрање будван-

ским одборницима, јер се одлучује морају усвојити до краја године.

Како се ради о прописима из пореске области, то је разумљиво што је интересовање међу грађанима тако велико, па се очекује да ће примједбе бити и конкретне и бројне — што може само користити.

В. Р.

ИЗ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ПРОШЛОСТИ

ЧЕТИРИ ШКОЛЕ У ПАШТРОВИЋИМА

ЦРНА ГОРА ЈЕ, до почетка првог свјетског рата, имала око 140 основних школа, двије више гимназије (у Цетињу и Пећи), дводесет и четири четвртоворазредне гимназије (у Подгорици, Никшићу, Пљевљима и Беранама).

Судећи по архивским документима, све те школе радиле су и у другој половини 1915. године, када је први свјетски рат већ бијесни.

Након ослобођења неких мјеста на Црногорском приморју, која су припадала Аустро-Угарској, у Будви је од стране црногорске владе установљена Обласна управа, преко које су достављене молбе и предмети учитеља да се овог подручја Министарству просвете на Цетињу, Архив Црне Горе посједује неколико предмета у вези отварања нових основних школа у Паштровићима.

Представка председника општине из Кастија (Петровица) М. Грековића, упућена Обласној управи 17. II 1915. године, јасно илуструје ту тежњу:

"Част ми је извијешти Управи да су кметови свих подручних села дошли да у име народна ове општине моле да би се отвориле школе у Каштелу, Режевићима, Буљарици и Новом Селу. Извјештајући о овоме... потписани, увјерен о потреби отварања школа, моли ту Управу да би извршила изједињствовање како би се што прије речене школе отвориле."

Митровићев изјавио је:

"Похађање дјеце у овој школи" — каже Рајеновић — "изјесец мај било је сасвим неизјесечно." Нередовитом похађању дјеце узрок је општа оскудица у хранама и обуви, као и пропитомање дјеце при ратарским и сточарским пословима. Наравно, да код оваквог похађања школе не може бити правог ни вриједног рада, а још мање успјеха".

Митровићев изјавио је:

"Похађање дјеце кроз ције мјесец било је нередовито. Томе су узроци општа нестапница у хљебу и обуви, као и пропитомање дјеце при обрађивању земље и чувању стоке."

Код таквог похађања не може бити правог школског рада ни успјеха".

Обласна управа доставља Гревовићеву представку Министарству просвете које, 20. II 1915. године, уз потпис ондашњег министра просвете Гаврила Ђеровића, одговара:

"Дозвољавам да општини подручне вам општине у Каштелу могу приватно отворити школе у Каштелу, Режевићима, Буљарици и Новом Селу, ако имају слободног учитеља и других школских средстава. Пријаду у дотичним школама учитељи се имају придржавати наставног плана, који важи за школе у Црној Гори. Ово важи за школу у Паштровићима о којој сам прије неки дан ријешио цјелovito, тј. да ми пошаље наставни план, по коме се радије радио, те је сад отпала та потреба да га шиље, већ нека се она управља према овом рјешењу. О наставном плану за

"С обзиром на оскудице које се истичу у актима управа неких тамошњих школа види се да исте није могуће одржати због недовољног броја ђака, те нека их Обласна управа извијести да могу даљи рад прекинути, разумјеје се без никаквих испита, јер, због кратког времена у коме су школе радиле, није било могуће ништа темељно сагледати".

Обласна управа, шаље представку Министарству просвете уз препоруку "да је предњој молби разлог удовољљен".

Министарство просвете, дан касније, пита: "Зашто је школа у Будви поверила Суђићу када икада мјештанин града Будве?"

Обласна управа 25. јуна 1915. године, изјавио је: "да је Стеван Суђић школу држао стога што су учитељи ове области који пријају новчану државну помоћ били запошљени временом, али раније добили државну службу, те управа није била у могућности одредити за Кастио којега од свршених учитеља."

Министарство просвете не слаже се с предлогом Обласне управе о Суђићевом постављању, већ каже да "нема кредита". У даљој мотивацији напомида да је "Министарство одобрило да се отворе тамошње школе, претпостављајући да ће у њима радићи већ запослени учитељи, а не никако њих запослени у државним службама који још немају довољно квалификација. Уосталом, ако Суђић налази да има право нека се обрати Министарству просвете".

Министарство просвете већ сљедећег дана тј. 26. јула, изјавио је: "Документи даље ништа не информишу о Суђићевој судбини. Василије Лукић

опџену. Он у молби наводи да би желio учитељско место у Гораждевцу, недалеко од Пећи: "Молим, — пише он, — да ми се, по могућности, доделијејмо одјељење основне школе у селу Гораждевцу", близу Пећи, а у случају да то место не би могао никако добити, молио бих за школу у Булисавцима. Горје место (Гораждевац) тражим да бих могао надгледати и потпомагати сиромашног рођака, свршеног ђака II разреда призренске гимназије, који намјерава насталити школовање у Пећкој гимназији, јер ће му тамо бити најбоље издрžавање..."

Министарство просвете већ сљедећег дана тј. 26. јула, изјавио је: "Документи даље ништа не информишу о Суђићевој судбини. Василије Лукић

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

Представка Стевана Суђића

Богословско-учитељска школа била је због рата затворена. Један број њених дотадашњих ученика отишоје је на фронт. Стеван Суђић, који још није био регрутован моли Обласну управу да буде постављен за привременог учитеља у Будви.

"Будући да се затвори школа на Учитељско-богословска школа на Цетињу ради данашњих додатака, морао сам напустити школовање. То је и Високо министарство просвете преко Обласне управе у Будви, дозволило да се отворе основне школе у општини Паштровић. Потписаније је била поверила школа у Кастију коју је отворио 9. јуна ове године. Али, будући да до сада није примио никакве помоћи за свој труд, а животне намирнице све теже, то је приморан да подастре смјерну молбу том Министарству да би му било удовољено удајелити припомоћу симилулате, узевши у обзир да од отвора школе, до престанка школе, да би се тиме могао уздржавати и школу даље обдржавати."

Обласна управа, шаље представку Министарству просвете уз препоруку "да је предњој молби разлог удовољљен".

Министарство просвете, дан касније, пита: "Зашто је школа у Будви поверила Суђићу када икада мјештанин града Будве?"

Обласна управа 25. јуна 1915. године, изјавио је: "да је Стеван Суђић школу држао стога што су учитељи ове области који пријају новчану државну помоћ били запошљени временом, али раније добили државну службу, те управа није била у могућности одредити за Кастио којега од свршених учитеља."

Министарство просвете не слаже се с предлогом Обласне управе о Суђићевом постављању, већ каже да "нема кредита". У даљој мотивацији напомида да је "Министарство одобрило да се отворе тамошње школе, претпостављајући да ће у њима радићи већ запослени учитељи, а не никако њих запослени у државним службама који још немају довољно квалификација. Уосталом, ако Суђић налази да има право нека се обрати Министарству просвете".

Документи даље ништа не информишу о Суђићевој судбини. Василије Лукић

опџену. Он у молби наводи да би желio учитељско место у Гораждевцу, недалеко од Пећи: "Молим, — пише он, — да ми се, по могућности, доделијејмо одјељење основне школе у селу Гораждевцу", близу Пећи, а у случају да то место не би могао никако добити, молио бих за школу у Булисавцима. Горје место (Гораждевац) тражим да бих могао надгледати и потпомагати сиромашног рођака, свршеног ђака II разреда призренске гимназије, који намјерава насталити школовање у Пећкој гимназији, јер ће му тамо бити најбоље издрžавање..."

Министарство просвете већ сљедећег дана тј. 26. јула, изјавио је: "Документи даље ништа не информишу о Суђићевој судбини. Василије Лукић

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњом платом од 1.400 перпера који ће вам се рачунати од дана постављења а дој учитељи почну примати плате по закону издавање вам с мјесечна плата од перпера 80 с одбитком пореза и улога за пензију. По пријему овог акта отпуштајте на одређену вам дужност и о пријему изволите изјестити Надзорништво."

"Постављени сте за учитеља у Гораждевцу с годишњ

О МЛАДИМА * ЗА МЛАДЕ

УЗ 160-ГОДИШЊИЦУ РОЂЕЊА

ЊЕГОШ ЈЕ ГОВОРИО

Највећи јужнословенски пјесник и мислилац, Петар Петровић — Његош, од чијег се рођења највишило 160 година, боравио је у вишем наврата у манастиру Подмаине у непосредној близини Будве, где је написао „Свободијаду“ и радио на свом најзначајнијем дјелу — поеми о борби за слободу, „Горском вијешту“. Обиљежавајући ову значајну годишњицу, доносимо неколико Његошевих изјава које је у различитим приликама саопштио разним саговорницима.

„Хоћу да од Црне Горе“ — рекао је он Франческу Дал Онгари — „створим земљу за првјер... Ја су са својим поданицима тајти мете, пижу с њима, понашају се као њима раван да би их што више придобио и тако завладао њиховим умом и вољом...“

—о—

„Црна Гора је“ — саопштио је у Ротшилдову вили близу Напуља према забиљешкама Љубе Ненадовић — град у коме је опсједнута последња искра српске независности. Црна Гора је кремен-камен који на сваки удар отварај даје...“

—о—

„Ви, господине“ — обратио се, према сјењању Франческа Карапе Шкотланџанину А. А. Патону — „припадате једном великом народу, слободној земљи. Но, знајте ли и где се налази права слобода? У Црној Гори, а ја јој држим кључеве...“

—о—

„Пријатни свој кров“ — пицао је Јеремиј Гагић — „једино је ублежиште од смутнијех и бесмисленјех бурах. Ове је судим по себи, јер је мени свагда сопствствује противни вјетар, а пријежашта за мене, по прилици, нејма до у гробу. О, судбино, судбино, рашта си мени тако строга! Ја сам твој великомученик...“

—о—

„Докле год“ — изјавио је једном пријателју Љубије Ненадовићу — „један човјек може располагати са милион војника по својој вољи, дотле ће и његови сусједи стрепити и бити угњетавани, па звао се он президент, император, конзуљ или папа — то је свеједно. Човјечанство не може бити спокојно и срећно докле је подијељено у државе које имају за главни циљ: себе, веру, народност и династије...“

—о—

„Нека избрушу“ — рекао је једном саговорнику Ненадовићу — „из историје имена свих српских војвода, јер су се они сви борили да буде што већа слобода... Што се Србија има борати слободе? Србија коју је слобода ролила, која само са слободом може унапријед иći. Куд го мисли да корача, очекују да им слободу донесе. Су чим ће почи браћи која су под Турцима, ако им слободу не понесе?“

—о—

„Да је лијепа“ — јада се Његош у писму неком проти — „Црна Гора не би се црна гора зvala него млијечna или меде-на. Црна Гора је само зло, како је зли народ гони, а ја, који сам љен син, не могу јој имати изрећи што се нећu зgrозити, али је, опет, тим знаменита што је комадик од развалина нашега царства, као једна ластаница (цио крова који има само двије стране) од развалина једног великог града...“

—о—

„Моји стихови су све жалосни“ — одговорио је једном енглеском лорду у Напуљу — „ја их не пишем више! Ја пред собом видим гробну плочу на којој стоји написано: Овде лежи владика црногорски; умро је а није дочекао да види спасење својега народа... Кад дође у богати Лондон и кад покажете ову слику својим пријатељима, немојте им казати: Ово је владалац једног срећног народа, не-

Његошева соба у манастиру Подмаине

го им кажите: Ово је мученик једног за слободу мученичког народа...“

—о—

„Ја сам слободан човјек“ — ријечи су протеста упућеног Фридриху Орешковићу — „ја не припадам ни Русији, ни Аустрији, ни Турској; ја сам никоме не припадам. Ја сам самосталан и слободан човјек и била bi највећa злоупотребa силе ако bi

када вас снађу горка искушењa којa вас чекајu...“

—о—

„Не заборавите на моје ријечи! Љубите Црну Гору и сиротињу чините правду!...“ — биле су, према сједочењу Љубе Ненадовића посљедње ријечи Петра Петровића Његоша, другог суперена у словенском роду (послје руског цара), а првог и циглог (јединог) који је љубио слободу.

Акција „Млади радник-самоуправљач“

Прихваталајући предлог Републичке конференције Савеза омладине и Републичке конференције Савеза студената Црне Горе о покретању акције „Млади радник — самоуправљач“, Општинска конференција Савеза омладине у Будви заједниче се за успјешно одвијање ове веома корисне акције и у нашој комуни. То се може постићи, стимулисањем самоуправљања у радним организацијама, афирмацијом младих радника и њихове одговорности истицањем њихових резултата, ангажовањем младих у раду друштвено-политичких организација, развијање такмичарског духа међу радницима и организацијама удруженог рада.

У току ове акције треба изабрати најбоље младе раднике, непосредне производјаче, истакнуте раднике из ванпривредних дјелатности, најбоље новаторе и ученике школа за образовање кадрова у привреди. Поред тога, изабраће се најбољи ученици, студенти и млади пољопривредници.

Предлоге за учешће у овој акцији дају радне организације и Општинска кон-

ференција Савеза омладине, с тим да се избор обави најкасније до 25. маја 1974. године.

В. Марковић

Ђорђе Андрејевић-Кун: Мајке

Како да се одужим мајци?

НА ПИТАЊЕ ПОСТАВЉЕНО У НАСЛОВУ, тешко је дати одговор. Јер, мени се чини да уопште није ју питати у дуг и да, у овом случају, ти ријеч није најстручније изабрана. То што мајка чини за мене, управо, што, по правилу, свака мајка чини за своје дијете, изнад свега је што се ријечима може исказати. Непроставане и безбройним brigama искидане ноћи, сузе и стрепље: да ли нам је добро, да ли што ремети наш сан, да ли идемо правим путем и где ћемо стићи стазом којом смо закорачили — све су то питања која мајка поставља из дана у дан, из године у годину, из часа у час. И никаквим одговором, макар он био и најбољи, не може бити потпуно задовољна: не само зато су њене жеље у односу на нас неизмерне, већ и из страха пред неизвесном будућношћу.

Није то, dakle, дуг, чак ни дужност, већ нешто много веће, неизмерније, љепше — каква је, усталом, нејерљива најчина љубав. О њој су написане безбройне, најдивније и најпотресније странице свјетске књижевности. У мермеру је исклесана љубав и очај мајке Ниобе. Ниобе, која је — безгранично срећна због среће своје дјече — хтјела да буде равна боговима. А они су јој се светили на начин како се завист и љубомора свете. И у музici, и на платнима мајстора, као и свуда у животу, најазимо кристално чисти и узвишен лик мајке.

Шта је то што би требало да учинимо да бисмо били достојни те љубави која све прашта и све схвата? Да ли свакодневном љежношћу, пажњом, управо љубављу, каква је мајчина љубав? Или brigom да њене brigе ограничимо на најмануј мјеру, пошто их не можемо потпуно искључити? На тај начин што ћемо у свакодневном животу бити примјерни и што ћемо све своје жеље усмjeravati на то да будемо добри ѡаци, искрени другови, одани пријатељи и вјерни синови и кћери мајке домовине? Свим тим — пажњом, љежношћу, љубављу и срдачношћу — можемо постати достојни мајчине љубави. Јер, она није израз дуга и дужности — она је пајвећа срећа у животу, и само јој истом мјером треба узвраћати.

Љиљана Барац

Никола Шуљак: Будва под снijежним покривачем